

УДК 631.527.5:633.854.78:631.559

Бобер А. В., кандидат с.-г. наук, доцент**Демченко В. Л.**, магістр**Іващенко А. Ф.**, магістр**Кривчун О. С.**, магістр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: Bober_1980@i.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГІБРИДУ НА ВРОЖАЙНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ

Соняшник – одна з найбільш прибуткових та перспективних культур. Проте враховуючи той факт, що виробництво соняшнику на сільськогосподарських підприємствах різних форм власності не завжди супроводжується інтенсифікацією, а в основному ведеться шляхом екстенсивних технологій, то посівні площі під ним останніми роками різко збільшилися, що зумовило знищення агрономічно-обґрунтованої структури посівних площ у деяких регіонах України. У даний час рівень використання біологічного потенціалу соняшнику є найменшим серед олійних культур і навіть не досягає у окремих випадках 50 %. З впровадженням у виробництво нових гібридів соняшнику особливого практичного значення набувають дослідження їх продуктивності та якісних показників насіння у конкретних виробничих умовах, що дасть змогу отримати об'єктивні дані щодо поширення та використання певних гібридів.

Дослідження виконувалися в умовах ФГ «Інтер-Агро-База» Сосницького району, Чернігівської області та у навчально-науково-виробничій лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика Національного університету біоресурсів і природокористування України протягом 2020–2021 рр. Досліджували гібриди

соняшнику НК НЕОМА, ЕС БЕЛЛА, LG Seeds, P64LP130, П64ЛЕ99.

У результаті проведених досліджень встановлено, що господарська урожайність гібридів коливалася від 3,2 до 3,8 т/га. Для зони вирощування у якій розташоване фермерське господарство, та природно-кліматичних умов в яких розміщено ФГ «Інтер-Агро-База», це досить хороши показники урожайності. Найвищим показником урожайності відзначився гібрид соняшнику P64LP130 – 3,8 т/га. Проміжне місце за показником урожайності належало гібридам НК НЕОМА та ЛГ 5543 КЛ – 3,6 т/га. Нижчими показниками господарської урожайності характеризувалися гібриди П64ЛЕ99 та ЕС БЕЛЛА – 3,3 т/га та 3,2 т/га відповідно.

Вихід олії з гектара посіву у досліджуваних гібридів варіював від 1568 кг/га до 2090 кг/га. Найвищий показник виходу олії з гектара показав гібрид P64LP130 – 2090 кг/га. Найменший показник виходу олії з гектара належав гібриду ЕС БЕЛЛА – 1568 кг/га. На вихід олії з гектара в першу чергу впливає урожайність гібрида.

Таким чином, у результаті проведених досліджень встановлено, що на господарсько-якісні показники насіння соняшнику для промислового перероблення мають вплив особливості певного гібриду. За господарсько-якісними показниками у конкретних виробничих умовах краще себе проявили гібриди НК НЕОМА та P64LP130.

УДК 633.16:631.526.3

Бобер А. В., кандидат с.-г. наук, доцент**Дудник Я. О.**, магістр**Близнюк О. О.**, магістр**Павліченко А. С.**, студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: Bober_1980@i.ua

ОЦІНКА ЗЕРНА ЯЧМЕНЮ ЯРОГО РІЗНИХ СОРТІВ У ВИРОБНИЧИХ УМОВАХ

Враховуючи народногосподарське значення та широкий ареал ячменю, значна частина науково-дослідних установ як за кордоном так і в нашій країні веде селекційно-дослідну роботу щодо створення високоврожайних сортів та розробки агротехніки цієї культури. За останні роки було досягнуто значних успіхів у цьому напрямку. Також наукою та практичним досвідом виробників було виявлено, що важливим фактором є правильність підбору сортів, які відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні якісного врожаю зерна та насіння сільськогос-

подарських культур. Зважаючи на вище зазначений матеріал метою нашого дослідження було провести порівняльну оцінку сортів ячменю ярого у конкретних виробничих умовах.

Дослідження проводили протягом 2021–2022 рр. в умовах ТОВ «Чарівна Нива» Гайсинського району Вінницької області та у навчально-науково-виробничій лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика Національного університету біоресурсів і природокористу-

вання України. Досліджували зерно сортів ячменю ярого Богун та Азарт. У дослідженнях використовували сучасні методики визначення показників якості зерна ячменю, що передбачені діючими нормативно-технічними документами.

Як показали результати проведених досліджень, кращими показниками якості за роки проведення досліджень характеризувалося зерно ячменю сорту Богун порівняно з сортом Азарт. За показниками здатності до проростання та життєздатності зерно ячменю сортів Богун та Азарт не відповідало нормам пивоварного призначення. За масовою часткою білка 10,5 – 11,4% зерно ячменю ярого сорту Богун забезпечувало вимоги пивоварного ячменю. Тоді як зерно ячменю сорту Азарт з показниками масової частки білка 11,8 – 12,2% не відповідало вимогам пивоварного призначення. Аналізуючи показники натур

зерна ячменю варто зауважити, що натура досліджуваного зерна задовольняла норми для зерна ячменю у разі його різного цільового використання. Вищими показниками натурної маси у середньому за роки проведення досліджень характеризувалося зерно ячменю сорту Богун – 700 г/л. Для зерна ячменю ярого сорту Азарт показник натурности становив – 675 г/л.

Таким чином, можна зробити висновок, що зерно ячменю ярого сортів Богун та Азарт урожаю 2021–2022 років вирощене в умовах ТОВ «Чарівна Нива» Гайсинського району Вінницької області за комплексом показників якості відповідало вимогам чинного ДСТУ 3769–98 1-го класу якості продовольчого призначення. За товарними та технологічними показниками якості зерна у конкретних виробничих умовах краще проявив себе сорт ячменю ярого Богун.

УДК 631.526.3:633.11"321"

Богдан В. В., магістрант

Ковалишина Г. М., доктор с.-г. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: hkovalyshyna@gmail.com

СУЧАСНІ СОРТИ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

У збільшенні виробництва високоякісного продовольчого зерна в Україні велике значення має, поряд із пшеницею озимою, і пшениця яра. Проте, завдяки значним досягненням вітчизняної і світової селекції у створенні високопродуктивних сортів пшениці озимої, площі під ярою поступово стали зменшуватись і її висівали на незначних площах як страхову культуру. Але останнім часом відмічено розширення площ посівів пшениці ярої, які нині становлять 150–180 тис. га. У виробництві поширені два види пшениці ярої: м'яка (*Triticum aestivum*) і тверда (*Triticum durum*). У посівах переважає м'яка пшениця, а тверда займає 10–15% площі посівів пшениці ярої.

Зерно пшениці ярої має високі хлібопекарські і круп'яні якості, містить більше білка (14–16% – м'яка і 15–18% – тверда) і клейковини (28–40%), ніж зерно пшениці озимої. Зерно пшениці ярої використовують для випікання якісного хліба, виробництва кращих сортів макаронів, манної крупи. Крім того пшениця яра має і кормове значення. З неї виготовляють цінні комбікорма, а також використовують як солому. Пшениця яра – цінна страхова культура для пересіву загиблих посівів пшениці озимої унаслідок несприятливих умов зимівлі.

Наразі до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні за-

несено 61 сорт пшениці м'якої ярої і 23 сорти пшениці твердої ярої. Потенціал нових сортів пшениці ярої складає 7–8 т/га. Серед них на велику увагу заслуговують сорти Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла: пшениця м'яка яра – 'МІП Візерунок', 'МІП Олександра', 'МІП Світлана', 'Божена', 'Оксамит Миронівський', 'Дубравка', 'МІП Злата', 'Провінціалка', 'Панянка', 'Сімкода Миронівська', 'Струна Миронівська', 'Елегія Миронівська'; тверда яра – 'МІП Магдалена', 'МІП Райдужна', 'Діана', 'Тера', 'Жізель', 'Ізоolda'. Варто відмітити досягнення у селекції пшениці ярої селекціонерів ІР ім. В.Я Юр'єва: 'Харківська 39', 'Спадщина', 'Ксантія', 'Деміра', 'Голіковська', 'Юніка', 'Улюблена', 'Барвиста'. Заслуговують на велику увагу і сорти ННЦ «Інститут землеробства НААН» – 'Рання 93', 'Недра', 'Кайдашиха', 'Ярина' та ін.

Варто зазначити, що сучасні сорти пшениці ярої мають низку цінних ознак: стійкі до вилягання, стійкі до посухи та обсіпання, стійкі до проростання зерна на пні. Вони володіють високою та середньою груповою стійкістю проти найбільш поширених хвороб листя та колосу. За сучасних технологій вирощування оптимально поєднують високі врожаї з відмінною якістю зерна.